

خیلواکی

استقلال

www.esteqtaal.net

جمعه ۰۳ فبروری ۲۰۲۳

نویسنده: مرجان کمال

بازنگری و تبصره: حمید انوری

از لابلای کتاب ماندگار

"افغانستان در تلاطم تاریخ"

روان شاد مرجان در صحبتی با رئیس و مسؤل موزیم کابل در آن زمان

قسمت دوم

"... دروازه های مشهور شهر کابل: دروازه لاهوری، دروازه سفید، دروازه گذرگاه، دروازه سردار جانخان..."

زنده یاد "مرجان"، ولایت کابل و لهوکر را در بین سی و شش ولایت افغانستان، بسیار مفصل و مشرح با عکس های فراوان و نقشه ها؛ در کتاب "افغانستان در تلاطم تاریخ"، معرفی داشته است و گاه گاهی که فرصت کافی و امکانات برایش میسر نبوده است، با گذاشتن نقطه ها (...)، اتمام آنرا به دوش هموطنان آگاه و خبیر خود گذاشته است.

در قسمت شرح تمام دروازه های تاریخی و مشهور کابل، اما فقط از چهار دروازه نام برده است، من اما نمی دانم که کابل واقعاً چند دروازه داشته است، اما با یک نگاهی به منابع مختلف در انترنت، دیده می شود که شهر کابل بر علاوه آن چهار دروازه یاد شده در بالا، گویا دارای چهار دروازه دیگر

نیز بوده است که عبارتند از: دروازه چرمگران در سمت شرق بالاحصار که بعد ها به نام دروازه شاه شهید تغییر نام یافت. دروازه کاشی که این دروازه نیز در سمت شرق بالاحصار موقعیت داشت، دروازه چوبی که کوچکتر بوده در شیردروازه موقعیت داشت، دروازه قندهار که در ساحه دهمزنگ موقعیت داشت. جالب اما اینجاست که یرغلگران خارجی با وجود اینکه دروازه ها و دیوار ها و قلعه های مستحکم جنگی و...، همیشه کابل جان را درنوردیده و باشندگان آنرا از دم تیغ شقاوت شان کشیده و جوی های خون راه انداخته اند.

در صده های پسین که جنگ های زمینی و رویاروی به جنگ های مدرن هوائی تغییر جهت داد، دیگر نه دروازه کارائی دارد و نه قلعه های جنگی و نه هم دیوار های دفاعی بالای کوه ها، این زمان جنگ ها از دور رهبری می شوند و فرق بین مرد و نامرد اصلاً وجود ندارد. طیارت جنگی، راکت های دور برد و طیارات بی پیلوت، کار صدها هزار مرد جنگی را از راه دور و از هوا انجام میدهند و سیاهی لشکر دیگر فقط جهت انجام جنایات جنگی مورد استفاده تجاوزگران قرار میگیرند. در قسمت دیگر همین کتاب ماندگار به قلم روانشاد "مرجان کمال" چنین می خوانیم:

"... جاده ها و چهارراهی های جدید:

از چهارراهی کارته آریانا تا سه راهی خارتوالی به نام جاده شاه امان الله.
از سه راهی نصرالله خان تا چهارراهی صحت طفل، به نام جاده ملک فهد.
از مسجد وزیر محمد اکبر خان تا چهارراهی صحت عامه، به نام محمود طرزی.
سرک پانزدهم وزیر اکبر خان که در جوار شفاخانه صحت طفل واقع می باشد، به نام مهاتما گاندی، و شفاخانه صحت طفل که توسط هندوستان ساخته شده نیز به همین نام مسمی می باشد.
چهارراهی که در ناحیه نهم واقع است به نام یکی از قوماندان های جهاد علیه شوروی، حاجی عبدالحق، که به تاریخ ۲۶ اکتوبر ۲۰۱۱ به شهادت رسید، مسمی گردید.

چهارراهی صحت عامه به نام چهارراهی مسعود که به تاریخ ۹ سپتامبر ۲۰۰۱ میلادی، توسط یک حمله انتحاری از بین رفت، گذاشته و در بالای آن یک منار به نام منار مسعود اعمار گردیده است... برهان الدین ربانی، به تاریخ ۲۰ سپتامبر ۲۰۱۱ در اثر یک حمله انتحاری درگذشت، بعد از وفاتش طی یک فرمان رئیس جمهور کرزی، جاده پل تخنیک تا چهارراهی قمبر به نام جاده برهان الدین ربانی و پوهنتون تعلیم و تربیه را به نام پوهنتون برهان الدین ربانی مسمی نمود...

این نام گذاری ها قرار معلوم به مقتضیات همان عصر تجاوز امریکا و متحدین صورت گرفته بوده است که امروز در شرایط فعلی، اکثر آنها، به شمول "میدان هوایی حامد کرزی"، "پوهنځی برهان الدین ربانی"، "چهارراهی مسعود" و ...، به نام های اصلی خود برگشته اند که عملی است ثواب. و اما رو سیاهی باقی ماند به فردی به نام "حامد کرزی"، دلچک مشهور. زنده یاد "مرجان" چند سطر بعدتر می نویسند:

"... همچنان به میدان هوایی کابل یا میدان هوایی خواجه رواش، نام میدان هوایی حامد کرزی داده شد. که البته روزی تاریخ در مورد این نام گذاری ها تصمیم خواهد گرفت..."

ایکاش خواهرک ما با ما می بود که با چشم و سر مشاهده می کرد که دیگر "نه از تاک نشان است و نه از تاکنشان"، نه از کرزی و برادران و دور و بران و بلی قربان گویان او اثری است و نه هم از ربانی و داره دزدان. البته از قضاوت تاریخ با درد و دریغ هنوز خیلی ها فاصله داریم، ورنه؛

خوش بود گر محک تجربه آید به میان

تا سیه روی شود هر که در او غش باشد